

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMĂNE A ARADULUI

Discursul dlui V. Goldiș,

Președintele Astrei, ținut la deschiderea
congresului general dela Turda, în 6 Oct.

Onorată Adunare,

*Iancu vine dela munte
Cu opt mil și nouă sute.
Și când Iancu se găta
Și dela munte pleca,
Toată Turda tremura.*
(Poezie populară)

La Turda azi se îmbină cultura cu politica. E prea firesc, nimic de speriat.

„Interesul individual produce două orientări ale voinței: cultura ocrotitoare interesului egoistic și politica ce luptă pentru interesul social“. Așa constată Gustav Batrenhofer în opul său: „Criteriul cunoștinței sociologice“.

Cultură și politică sunt două instrumente ale evoluției sociale. Cea dintâiu urmărește cunoașterea naturii, — materie și spirit, — și ale tuturor tainelor ei spre a le exploata pentru înlesnirea vieții omului pe pământ. Cea de a doua este arta de a găsi și aplica măsurile și metodele cele mai prielnice împreună vieții a oamenilor. „A transforma în acorduri anti-nomiile dintre îndatoririle sociale și interesele personale“. Amândouă sunt produsul luptei omului pentru existență — și amândouă au acelaș scop: înlesnirea vieții pe pământ.

Cultura determină raporturile oamenilor față de natură, politica determină raporturile oamenilor în societate și raporturile organismelor sociale între olaltă.

Prin cultură omul se desrobește treptat din robia naturii, prin politică omul se desrobește treptat din robia oamenilor. Procesul dintâiu

este culturalizare, cel de al doilea este civilizare. Contrariul culturii este ignoranța, contrariul civilizațiunii este barbaria.

Cultură și civilizație se împletesc, dar nu sunt în funcție reciproc. Adeseori chiar, în istorie, cultura a servit ca instrument barbariei și totdeauna ea a sporit cruzimea încăierărilor între oameni. Cultură și barbarie pot coexista, civilizație și barbarie se exclud. Cultură și civilizație evoluiază, ori degenerază, ori se petrifică în funcțiune de mediul ambiant, fizic și spiritual.

Nu este locul aici să facem analiza științifică a culturii și a civilizațiunii. Dar teza ce ne preocupă ne silește să anticipăm constatarea, că între criteriile elementare ale oricărei civilizațiuni, primează libertatea credinței, a gândirii, mai presus de toate cea națională, fiindcă conștiința rasei a fost în toată vremea și rămâne pe veci izvor de energii, vorbind cele mai minunate creații ale spiritului uman. Libertatea acestor condiții ale civilizațiunii constituie idealurile cele mai prețioase ale istoriei și protagoniștii lor sunt „eroii“ omenirii, pe cari îi preamărește Carlyle. Ei pregătesc nașterea sufletului social.

Cultura poate fi folosită ca armă împotriva civilizațiunii numai în cazul, când ea este patrimoniul exploatatorilor și le lipsește celor exploatați. Răspândirea ei micșorează posibilitățile robiei și ale exploatării celor cari o posed. Astfel politica devine fatal tot mai civilizatorică în măsura pătrunderii culturii în masele guvernate prin politică. În chipul acesta cultura devine suportul civilizațiunii, ale cărei condiții de prosperare sunt opuse celor ale naturii fizice, fiindcă natura progresa prin suprimarea celor slabi, iar omul progresa, dimpotrivă, prin ocrotirea celor slabi, ceea ce constituie sîmburele civilizațiunii.

Progresul spre tot mai multă descătușare a oamenilor de sub robia naturii și de sub aceea a omului este neîncetat, dar nenumărate și dureroase sunt jertfele ce el pretinde. Spre a vă imprima mai viu imaginea acestei lupte reproduc un crâmpeliu din o descriere a frontului flandrian în războiul mondial. „Unii atacau cu furie dintr'o parte, iar alții se cramponau cu ultima disperare de glia, pentru care sângeraseră alte generații și n'o fi rămas colț de țărână neîntinat de sângele năvălitorilor și sfîțit de acela al apărătorilor patriei și libertății”. (G. Kivaran-Razvan). Veți fi cetit grozăviile cărții lui Remarque „Pe frontul de vest nimic nou”.

Lupta aceasta curge de milioane de ani.

Dar lupta împotriva ignoranței și a barbariei se pare a se impune fără sfârșit ca abominabil destin al omenirii. Fiindcă desăvârșirea rămâne vecinic ideal departe în zarea iluziilor nemuritoare.

Fără un suport deasupra puterilor omeniești zvârcolirea aceasta fără răgaz și încetare, după atâtea milioane de ani, s'ar îneca în decepție mortală. Boldul irezistibil și infinit către cunoștință este singurul izvor al istoriei omeniești, al tuturor durerilor și măririlor ei.

E fără margini dorul acesta și bietul om e mărginit. „Nici microscopul laboratoarelor de biologie și nici telescopul observatoarelor astronomice, nu au izbutit și nu vor izbuti să smulgă vre'odată oceanului de necunosut până în infinitul adâncului tainicilor legi ale firii” (Cesar Petrescu).

Minunata și nefericita făptură pământească în ascenziunea intelectului său sosește la poarta pe veci zăvorâtă a absolutului și a eternității. Dar atunci, prin o nouă minune, rezervată exclusiv omului, puterile sale istovind posibilitățile cunoștinței se transferă pe aripile credinței și acestea toate-i sunt cu puțință.

Credința devine suportul elanurilor fără mărginire ale sufletului omenesc. Fără credință orice ideal se ofilește și cade în noroiu ca frunzele toamna lipsite de căldura dulcelui soare. Legea Biruinței oricărui ideal consistă în statornicia lui întovărășire cu credința. La temelul dorului de cunoștință veghează interesul egoistic, credința se așează dela început pe soclul în veci nebiruit al dreptății. Sâmburele tuturor religiilor este imaginea dreptății între oameni. Ea este columna veritabilă a civilizațiunii.

Originea ei este în ceriuri.

„Umana probitate crește rară pe crengi

în sus, căci vrea săfie astfel Acel ce-o dă, ca Lui să i-se ceară”.

(Dante: Purgatoriul“ VII. 121)

În cartea sa „Nation et Civilisation” Lucien Romier, unul dintre cei mai moderni și consacrați reprezentanți ai spiritului francez, scrie: „Soarta unei civilizațiuni nu depinde dela scrutările egoismului ori balansările rațiunii individuale. Ea depinde dela credința colectivă într'o cauză comună și dela măsura desinteresului, pe care elitele sunt dispuse să-l pună în serviciul acestei cauze. Este mai presus de orice îndoială raportul între civilizațiune și religione, între religione și civilizațiune. Din acest punct de vedere trebuie să dorim nu numai ca civilizațiunea europeană să nu-și renege tradițiile sale religioase, ci chiar toate confesiunile creștine să așeze în fruntea preocupărilor lor restaurarea și menținerea solidarității europene”.

Rezultă din toate acestea ca o axiomă constatarea sociologiei: cultura înfrățită credinței religioase ofere politicii instrumentul cel mai eficace în lupta pentru civilizațiune.

Iată raportul între cultură și politică, iată rostul istoric al Asociațiunii în viața națiunii române.

În lumina acestor adevăruri resare în toată splendarea ei figura lui Ioan Rațiu.

Armele lancelui au biruit, dreptatea n'a răsărit. Pribeag prin codrii seculari, ascultând murmurul izvoarelor și cântul grangurilor, craiul munților torcea înainte visul libertății neamului său.

N'am izbutit cu armele ucigătoare, să n'ncercăm armele luminei și a închegării sufletelor. Iancu și-a testat averea unei societăți culturale, ca să înființeze o academie a dreptului. Prin cultură dar se va ajunge la libertate. Cetatea Luptei naționale din Munții moșilor pletoși s'a coborât la Sibiu între cărțurari. Așa s'a născut Asociațiunea acum 68 de ani. Ea a moștenit averea lancelui, i-a moștenit și idealul.

Toți tribunii lancelui, câți au mai rămas în viață, au fost între întemeietorii Asociațiunii.

Tiner de 20 de ani Ioan Rațiu fusese încadrat și el în raza acțiunilor vitejești ale Craiului cu ochi albaștri și părul bălaiu. În 1861 alerga în toate părțile, scria la toți, și trimitea, crainici pretutindenți, să iscălească rugăciunea la împărat pentru admiterea Asociațiunii. Petiția o făcuse el și alături de Șaguna o iscălea cel dintâiu.

Iată că cel sărbătorit astăzi a fost alături de Andreiu Șaguna cel dintâiu întemeietor al

Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporul român.

Învățase teologia. Așa a vrut soarta, fiindcă atletul luptei pentru dreptatea unui neam oropsit trebuia să fie cucerit și înarmat cu puterea neîntrecută a credinței.

A fost sortit să fie unealta tăinuitelor aspirațiilor ale unei națiuni cu misiune civilizatorică în lume și astfel destinul i-a inspirat de la început acțiunile. Știa ori simția instinctiv, că fără credință lupta va fi a doua oară zadarnică, fiindcă apelul „preoți cu crucea'n frunte” nu era o formulă convențională, ci indica premisa inexorabilă a tuturor cu adevărat marilor fapturilor ale istoriei. Pentru aceea cu toată împotrivirea dela început a mitropolitului Șuluțu l-a adus și pe acesta în rândul întemeietorilor Asociațiunii, care cu drept cuvânt ar fi putut să-și la deviza: *pentru neam și lege*.

Alături de Asociațiune, unde cultura înfrățită credinței opera încet, dar irezistibil închegarea sufletului național, frații adunați în cortul acestei Asociațiuni pregăteau politicește răsăritul soarelui dreptății pentru neamul nostru.

Iată rostul Asociațiunii în istoria națiunii române.

După 20 de ani munca Asociațiunii oferi conducătorilor publici ai națiunii române din țările coroanei ungurești posibilitatea închegării tuturor forțelor într'un singur mănunchiu. În anul 1880 se ținea tot aci la Turda adunarea generală a Asociațiunii. Ioan Rațiu ca președinte al despărțământului Turda o bineventează și spune între altele: „un popor, ca și un individ, care nu-și cunoaște greșelile și cunoscându-le nu le îndreaptă, este pierdut”.

Ioan Rațiu vorbea Asociațiunii și se gândea la orientările politice ale neamului său. Asociațiunea solidarizează sufletele în cultură. În seara acelei zile Ioan Rațiu așeza temelia solidarizării politice a tuturor românilor din Țara Ungurească. Atunci aci la Turda, unde veniseră români de pretutindeni, în casele lui Ioan Rațiu, s'a pregătit adunarea politică dela Sibiiu în 1881, din care a ieșit unirea politică a tuturor românilor într'un singur partid politic cu un program unic, care a rămas același până în ziua cea mare și sfântă a unirii din 1 Decembrie 1918.

Cunoașteți istoria. Știți Memorandul și Golgota dela Cluj, dela Seghedin, dela Vaț, șirul lung al mucenicilor până la mântuire. Aleșii destinului de a conduce la izbândă elanul de eliberare a neamului nostru hotărâți au fost a plăti prețul celei mai crâncene mucenicii. Numai apostolii pot să-și propage cu rezultat

credința lor. Mulțimile nu cred decât celor răstigniți.

„Existența unui popor nu se discută, se afirmă”, — a zis Ioan Rațiu în fața dușmanilor la Cluj, cari voiau să-l osândească, în ziua memorabilă din 23 Mai 1894.

„Se afirmă”. Dar afirmarea cere jertfa supremă, martiriul apostolilor. În ajunul întemnițării sale la Seghedin Ioan Rațiu spunea lui Delavrancea: „Cel mai fericit moment al vieții mele va fi acela, în care îmi voi lăsa oasele și țărâna în temnițele Ungariei”.

Iată apostolul.

— Din fereastra temniței eu l-am văzut intrând în ea cu fața senină și mândru ca un brad secular din creerii Carpaților. Amintirea acelei zile o păstrez între cele mai scumpe comori ale sufletului.

— E mult cinci ani, părinte, spun eu încet prin zăbrelele de fier lui Vasile Lucaciu.

— Dela facerea lumii a trecut cinci mil, răspunde el. Cinci ani i se păreau puțini pentru dragostea lui cea mare.

Asociațiunea va păstra cu sfințenie până la sfârșit amintirea acestor bravi. Amândurora li-am ridicat monumente în biblioteca Astrei.

Astăzi aci în fața Domnilor Voastre și a istoriei închin națiunii mele viața mucenicului Ioan Rațiu ca pildă neperitoare de urmat la restriște și în zbuțumul său spre înălțare pe scara înfinită a civilizațiunii umane.

Adunarea generală a Asociațiunii o declar deschisă.

Cuvânt

rostit de P. Sf. Sa Episcopul nostru Grigorie la Congresul misionar din Chișinău în 6 Oct. 1929.

Am venit în mijlocul DVoastră cu sentimentul unei îndoite recunoștințe: să mulțumesc I. P. Sf. Mitropolit Gurie pentru dragostea cu care a onorat în persoană Congresul misionar dela Arad și să Vă mulțumesc Fraților Voastre pentru dragostea ce ni-ați arătat nouă personal la acel Congres și de atunci până acum.

Recunoștință așteaptă un părinte dela fiul său, un învățător dela elevul său, un sărac dela binefăcătorul său. Recunoștința mea culminează în faptul că atât I. P. Sf. Voastră, cât și frații misionari m'ați încurajat în munca grea pentru apărarea bisericii strămoșești și astfel cu drept cuvânt ați înfăptuit proverbul lui Solomon: „Frate de frate ajutat este ca o cetate tare și

înaltă și are putere ca o împărăție întemeiată" (18 v. 19).

Cu toții suntem chemați astăzi să împletim diadema cea mai frumoasă a anteluptătorilor neamului românesc de azi pentru Hristos. Scriitorul bisericesc Tertulian spune că creștinii timpului său iubeau o icoană sfântă, pe care au așezat-o mai întâi în biserici: icoana bunului păstor, care poartă pe umeri oala cea pierdută dar regăsită prin truda păstorului. Icoana acestui păstor să ne călăuzească în lucrările noastre. Atunci sunt sigur că vom da pâinea vieții celor cari o cer dela noi: am certitudinea că atunci oropsiții și nenorociții nu se vor mai scâlta în lacrimi, îndoielnicii nu vor mai alerga pe drumul rătăcirii, păcătoșii pe patul morții nu se vor sbate în desnădejde.

Fraților.

Să stăm cu Dumnezeu în neconținută rugămintă și vom birui. Căci nu vom putea vorbi oamenilor despre Dumnezeu, dacă nu vorbim mai întâi noi cu Dumnezeu prin rugăciune. Dacă suntem morți în fața lui Dumnezeu nu vom putea ridica pe cei morți sufletește. Precum nici un copil nu poate suge lapte dela o mamă moartă, astfel nici credinciosul nu poate să se nutrească sufletește dela preotul, care nu știe propovedii cuvântul de foc al Evangheliei.

Precum Saul a întrecut odinioară pe Evrei prin înălțimea corpului, așa trebuie să întrecem noi pe credincioși în toate virtuțile. Infrățirea la muncă ne va ajuta să biruim. Infrățiți să pornim la muncă și să nu uităm cuvintele lui Gh. Coșbuc:

„Trăiesc cei ce vreau să lupte
Iar cei fricoși se plâng și mor
De-î vezi murind să-î lași să moară
Căci moartea e menirea lor!”

Menirea noastră e viața în Hristos

Amin.

Introducere în Istoria Religioniilor.

Prelegere ținută la deschiderea cursurilor Academiei Teologice din Arad.

de Prof. Vintilă Popescu

Anul acesta, intrând în vigoare, pentru studiile cursului al III-lea, programa Academiei, s'a adăugat un studiu nou „Istoria religiunilor”. Un studiu comparativ al diferitelor religiuni, ca prin el să se scoată în evidență și mai mult măreția creștinismului.

Cuvântul meu de astăzi, nu este o conferință

propriu zisă, ci prima prelegere la studiul „I. Rellig.” Este introducerea într'un subiect nou, arătându-se ideea fundamentală care trebuie să stea la baza unui astfel de studiu și spre o mai scurtă clarificare am luat ca punct de plecare concepțiunea sf. ap. Pavel, iar ca moto am ales cuvintele din faptele apost. cap. XIV V. 16 și 17: „Ca să vă întoarceți către D-zeul cel viu care în veacurile trecute a îngăduit ca toate neamurile să-și meargă căile lor, *deși El, făcătorul de bine, nu s'a lăsat pe sine fără mărturie*”.

În ori și ce discuțiune, dar mai ales în chestiunile religioase, lucrurile se privesc în majoritatea cazurilor din punct de vedere subiectiv; „al meu” joacă rolul covârșitor și de aci se exprimă părerile în două direcțiuni: sau se exagerează „al meu”, și se neagă cu totul ceea ce nu intră în această sferă, sau din contră, se depreciază „al meu” și se preaslăvește tot ceea ce nu este al meu. Acest din urmă fel de exprimare ne-a contaminat, cu durere, și pe noi ortodocșii în mare măsură. În majoritatea lor oamenii împart religiunile, după cum împarte și alte lucruri, — în religiunea sau religiunile lor și religiunile cari nu sunt ale lor; sau cu mai multă îngâmfare religiuni adevărate și religiuni false. Orice religiune care nu-i numără și pe ei ca membri este absolut fără de nici-o valoare. Alții merg chiar așa de departe încât mărginesc termenul de „religiune adevărată” nu la creștinism, ci la crezul unei secte oarecare. Ne este destul de cunoscut felul de a vorbi al sectarilor dela noi.

Considerând a priori că numai religiunea ta este adevărată, natural nu vei putea niciodată să studiezi obiectiv, adică să înțelegi într'adevăr și pe celelalte religiuni.

De fapt concepțiunea că numai religiunea ta este adevărată nu este corectă. Toate religiunile, (eu nu vorbesc de secte) întrucât sunt religiuni, sunt adevărate. Această afirmațiune se poate vedea din următoarele considerațiuni: 1. Este imposibil ca D-zeu care s'a revelat în totul unora să se fi ascuns cu totul altora. Ființa care ar purta de grijă numai de o mică parte a omenirii, oricât ar fi acea ființă de mare, oricât de teribilă ar fi, n'ar fi bună de loc, n'ar fi D-zeu; 2. Dacă orice religiune în afara creștinismului este numită falsă, atunci iudaismul, dinainte de venirea Mântuitorului, nu poate fi numit adevărat; 3. În toate religiunile numite false noi vom găsi remarcabile anticipațiuni atât ale V. T. cât și al N. Testament, iar ceea ce este absolut adevărat într'o religiune, nu poate fi absolut fals într'alta; 4. O caracterizare grăbită a tuturor religiunilor în afară de una ca religiuni false, nu este sprijinită nici de Biblie și nici de sf. Părinți. Sf. ap. Petru, care dela natură și prin educația sa era înclinat către întreg exclusivismul unui evreu, mărturisește către Cornelius: „D-zeu mi-a arătat că nu trebuie să numesc pe nici-un om necurat sau barbar”. De asemenea fer. Augustin zice:

„Nu există religii cari să nu conțină ceva adevăr în ele. 5. Deprecierea religiunilor necreștine nu este calea cea mai bună pentru a ridica creștinismul. Dacă religiunile celelalte nu conțin nimic de valoare, faptul că creștinismul le întrece este lipsit de orice semnificare. Însă dacă după ce am dat celorlalte religii deplină dreptate văzând că și ele au conținut ceva bun și adevărat în ele, atunci vom găsi că creștinismul este proeminent superior și în sfârșit vom putea aprecia revelația noastră mult mai mult.

Un alt fel de a vorbi, foarte obișnuit și de asemenea eronot este și încercarea de a face deosebire între religiunile naturale și religiunile revelate. Această deosebire înseamnă că ar fi posibil și fără revelație a se ajunge la o religie. Fără îndoială prin studiul naturii și prin examinarea de sine omul ar putea să cunoască ceva despre D-zeu. Însă este absurd a numi această cunoaștere *naturală* în opoziție cu cea revelată, deoarece atât natura cât și omul sunt revelații. Natura nu este mută și moartă. Ea răsună de voci cari ne vorbesc despre D-zeu. „În fiecare frunză este o limbă, o voce în fiecare pârâias (murmur) o voce care vorbește pretutindeni, în ape și foc, pe pământ și în aer, o voce care nu tace niciodată.” Prin ordinea și regularitatea ei, prin minunăția ei, și mai mult, prin puterea misterioasă a frumuseții ei, Natura ne vorbește despre Autorul ei, ne revelează pe D-zeu — Omul — deasemenea este o revelație divină. „Acela care n'atrădever se cunoaște pe sine”, zice Sf. Ioan Chrisostom, „cunoaște pe D-zeu”. Dacă noi suntem fii lui D-zeu, dacă am fost făcuți după chipul Lui, atunci El însuși trebuie să se fi revelat în noi. Dacă conștiința este vocea lui D-zeu, învățătura ei oricât de naturală, trebuie să fie revelatorie.

Cu alte cuvinte, în afară de revelație nu poate exista o religie naturală. Toate religiunile, — întru cât sunt religii, — sunt revelate (sau pretind că sunt).

Se mai obișnuiește a se vorbi de religii naturale și supranaturale. Însă întotdeauna și ori și unde naturalul și supranaturalul sunt împletite la oaltă. Nimic nu-i în univers pur natural. Priviți mai adânc și veți descoperi supranaturalul în orice praf și orice fir de iarbă. Întreg misterul universului este legat în inima florii celei mai mici. „Ceva natural” poți s'o numești dacă vrei; însă ea își datorește existența unor cauze pe care noi nu le putem descoperi sau concepe. Dacă i-am urmărit istoria până la primele ei începuturi, am deslega enigma vieții, am găsi metoda creației, am cunoaște pe D-zeu. Deci naturalul și supranaturalul fiind inseparabile, încercarea de a trage o linie de demarcație între ele în materie religioasă este greșită și înșelătoare.

Acum mai este o deosebire, care-i bine s'o știm căci este adevărată și anume: deosebirea dintre revelația biblică și cea nebiblică sau dintre revelația creștină și necreștină.

Sf. Scriptură a noastră în întregimea ei este cu totul superioară scripturilor celorlalte religii. Cu toate acestea, putem găsi, putem extrage și din alte scrieri sacre unele sentițe, maxime, cari cuprind adevărul neîndoielnic, cari se apropie foarte mult de adevărurile credinței noastre. *Însă revelația sau descoperirea lui D-zeu în Iisus Christos este în toate punctele unică.*

Și acum, pentruca să vedem mai clar superioritatea revelației creștine, să vedem ce punct de revelație s'a putut atinge înainte de creștinism, și pentru aceasta să începem cât putem mai dela început.

Mult înainte de zorile istoriei, mult înainte de timpul lui Abraam sau Homer, strămoșii noștri și strămoșii tuturor națiunilor cari acum sunt clasate sub numele de Arieni, locuiau în centrul Asiei ca un singur și indivizibil popor. Acești progenitori ai Celților și Teutonilor, Anglo Saxonilor și Indienilor, Scandinavilor și Iranilor aveau în limba lor un cuvânt „Dyauspitar,” care înseamnă Tatăl ceresc. Nimic din documentele trecutului nu este mai frumos, mai sugestiv mai confirmator al adevărului textului din F. Ap. XIV, 17 decât acest fapt simplu. Acesta ne învață că acei vechi Arieni (rasa ariană nu sectarii) acum câteva mii de ani, au privit albastrul cerului și s'au umplut de venerație, sau mai bine zis, au pătruns prin albastrul cerului în cugetul lor până la locurile unde se află sublimitățile Dumnezești.

Ei aveau o idee, oricât de vagă și confuză, însă plină de credință și speranță, despre ceea ce Mântuitorul lumii a exprimat prin imortalele cuvinte: Tatăl nostru carele ești în ceruri.”

Dar această adorare primitivă în curând a fost coruptă, și nu-i mirare. Personajul necunoscut care a conceput ideea și a cristallizat-o în expresiunea „Dyauspitar”, Tatăl ceresc, a fost un văzător dăruit cu viziune sau inspirație divină, însă această concepție era prea înaltă pentru nivelul contemporanilor săi, cari ca oameni, având în ei urmările păcatului, nu mai puteau privi și nici aduce aminte de Creatorul lor, Tatăl Ceresc. Și astfel, întocmai după cum chiar astăzi unii iau simbolul drept însăși lucrul simbolizat, așa și vechii Arieni au început să considere obiectele și fenomenele naturale nu ca descoperind Divinitatea, ci ele însăși erau divine, erau însăși Divinitatea. Și așa adorarea Tatălui Ceresc a degenerat în Fiziolatricie, sau adorarea naturii. S'a format apoi credința în zeul apei, zeul vântului, zeul furtunii ș. m. d. Această religie este cuprinsă în Veda, care este scriptura Hinduismului. În această carte găsim, pe lângă multe lucruri absolut copilărești, și câteva adevăruri de valoare. Deși se recunoaște un număr de zeități inferioare, totuși cuvântul „Dyauspitar” nu dispăre. Conștiința despre păcat și dorința de răscumpărare sunt peste tot în imnele vedice. („Cum mă pot apropia de Voruna (zeul cerului) când îl voi putea vedea îm-

păcat? Cine ne va scăpa de păcatele părinților și de acelea pe care le săvârșim cu trupurile noastre?)”

Cu timpul Hinduismul se corupe din ce în ce, mai ales prin influența preoților Brahmani. Din motive particulare și pentru beneficiul lor acești preoți au introdus sistemul de caste, în fruntea cărora erau ei. Toată religionea a degenerat într'un ceremonialism degradator.

Aceea ce cunoaștem sub numele de Buddhism nu-i altceva decât o reacțiune contra corupțiunii Brahmanismului. Buddhismul a fost întemeiat cam cu 6 secole înainte de era creștină, de către Prințul Gautama, care a fost mai apoi numit „B u d d h a” adică „Luminatul”. Văzând mizeria și suferința pe care omul e chemat să le îndure, Prințul Gautama, s'a apucat să găsească un remediu. Ș'a părăsit femeia casa și tot ceea ce omul consideră bun și a petrecut ani de zile în singurătate, post și rugăciuni, încercând să alcătuiască un plan de mântuire. În cele din urmă el formulă învățătura că omul este în suferințe din cauza dorinței de plăceri și a dragostei de viață. Atât timp cât există această dorință omul continuă să sufere chiar și după moarte. Când însă omul se va desface de grija vieții și nu va mai fi sensibil la nimic din această lume atunci el va intra într'o odihnă plăcută „Nirvana”, adică o stare de inconștiență a anihilării. Această mântuire, natural pentru noi azi, pare o foarte săracă mântuire, însă Buddha e o dovadă de încercarea omenească de a se mântui. Și dacă unli au încercat să facă o asemănare între Buddhism și Creștinism, putem să amintim că există o extraordinară diferență între aceste două religii. Buddhismul nu amintește de loc de Dzeu însă Buddha a fost zelficat. Și totuș Buddhismul numără astăzi peste 500.000.000, credincioși. Iar dacă la acest număr adăugăm încă 400.000.000 adepți ai sistemului lui Confucius, început cam la 100 ani după Buddhism și care în esență se mărginește la perceptive morale în jurul legii: „Ce ție nu-ți place altuia nu face”, avem 900.000.000 adepți agnostici, sau necunoscători ai lui Dumnezeu.

Aceste sisteme nu ar fi putut să trăiască atât de mult, ele nu ar fi putut să aibă atât de mulți adepți, dacă în ele nu ar fi fost ceva adevărat dacă nu ar conține ceva din revelațiunea divină. Neavând lege, din fire fac ale legii, iar firea este revelațiunea naturală a lui Dumnezeu. Deși Dumnezeu pare a fi ignorat, totuș bunătatea pe care o iubește Dumnezeu este practică. Și cine iubește bunătatea inconștient, dacă nu conștient, iubește pe Dumnezeu.

Fără îndoială că va veni timpul când acest fapt va fi văzut de orice Buddhist sau confucian și Dzeu le va fi descoperit pentru luminarea căii vieții lor și pentru mântuirea sufletelor lor greu încercate.

Înainte de venirea Mântuitorului, erau două religii, — Zoroastrianismul și Iudaismul, — cari se

străduiau să conducă pe oameni la adorarea Dumnezeului invizibil.

Zoroastru care a trăit acum aproape trei mii de ani, era un fanatic credincios în unitatea și puritatea lui Dumnezeu. El admitea de asemenea și existența unui principiu rău, un fel de Satan miltonic, care după el, există dela început. Însă acest principiu rău trebuie să fie în cele din urmă biruit, dacă oamenii s'ar alia cu Dumnezeu contra Satanei. El protesta cu toată puterea contra adorării naturii și a ceremonillo în care ș'a găsit pe conaționali săi. — A adunat tot poporul pe o colină și l-a pus să aleagă între bine și rău; între mulții Dumnezeii pe cari erau obișnuți să-l adoreze și Dumnezeul adevărat, Stăpânul tuturor. Dumnezeu trebuia să fie onorat nu prin aduceri de jertfă ci prin curățenia cugetului, vorbirii și a faptelor. Această doctrină ne aduce aminte de învățăturile date de Samuel poporului Evreu. Însă Zoroastru a căzut într'o mare greșală: Gândindu-se la împietrirea inimii omenești, a făcut un compromis cu obiceiul vechi, și a admis, deși pe planul al dollea, adorarea lucrurilor vechi ca: adorarea soarelui și a Taurului.

Aceasta a fost suficient ca religionea lui Zoroastru să degenereze în adorarea focului și într'o credință în formulele magice. Degenerări de acestea în religie s'au întâmplat întotdeauna. Revelațiunea lui Dumnezeu făcută așa de clar la anumite timpuri de către puținii inspirați, devine iarăși obscură prin orbirea și nebunia celor mulți neinspirați. Așa a fost în trecut, așa este și astăzi. Nebunii și orbii, crezuți inspirați, întunecă lumina adevăratei revelațiuni și conduc pe oameni pe căi greșite în sânul diferitelor secte, depărtându-i din ce în ce de chipul adevăratului Dumnezeu.

Iudaismul are ca bază ideea că neamul omenesc este unul în origină. Ambele locuri din geneză despre creațiune sunt în perfect acord afirmând că omul nu este numai creatura lui Dumnezeu, ci copilul creatorului. În primul loc ni-se spune că omul a fost făcut după chipul divin și într'aldoilea se spune că sufletul omului a fost dat de suflarea lui Dumnezeu. Iudeii credeau în restaurarea graduală și universală a chipului lui Dumnezeu în om, chip care a fost stricat prin păcat. Dela Abraham până la Malahia, un period de 1500 de ani, găsim un lanț aproape neîntrerupt de văzători spirituali sau profeți, fără paralele în istorie, cari în mod constant exortau conaționali lor ca să practice dreptatea, amintindu-le de timpul când ea va fi absolut victorioasă și universală.

Aceasta era concepțiunea cea mai ridicolă a credinței iudaice, însă era o idee pe care Istraieții din popor n'o puteau înțelege. Ei ș'au închipuit că sunt favorizații cerului, pentru că erau evrei, și socoteau că pot dobândi aprobarea lui Dumnezeu numai prin respectarea regulilor ceremonillo. Profeții au încercat să îndrepte aceste greșeli învățând că sacrificiul bine

plăcut în fața lui Dumnezeu este inima înfrântă și smerită.

În strânsă legătură cu ideea nevalabilității ceremoniilor numai ca ceremonii fără convingere și pietate, găsim la profeți și ideea neînsemnătății *evreului ca evreu*. Preoții, fariseii, erau înclinați să prezinte pe Israelți ca pe singurul popor al lui Dumnezeu, însă profeții arată că legământul promisiunii se referă numai la evreul credincios, la Israelții cu inimă, la poporul spiritual. El declară că evreii cari n'au altceva care să-i recomande decât împlinirea ceremoniilor, vor fi respinși de Dzeu, în timp ce păgânii cari iubesc dreptatea vor fi primiți.

Astfel au pregătit profeții baza unei religii spirituale și universale (creștinismul) în care naționalitatea nu oferea nici-un avantaj și în care Iehova devine Dumnezeu tuturor națiunilor și limbilor. În această privință n'avem decât să citim partea a II-a a profețiilor lui Isaia.

Iudaismul așa cum este prezentat de cei mai de seamă reprezentanți ai lui, adică de profeți nu de farizei, deci iudaismul din V. T., prezintă două puncte caracteristice: 1) Un pasionat entuziasm pentru dreptate. Profeții și psalmiștii priveau dreptatea ca esența religiei. Temerea de Dumnezeu înseamnă depărtarea de rău, înțelegerea înțelepciunea. „Ea este mai prețioasă decât rubinele și toate lucrurile pe care le-ai dori nu se pot compara cu ea”. Astăzi chiar cine-un mare iubitor al dreptății trebuie să-și albească inspirația din psalmii și profețiile V. T. În această privință Iudaismul stă în fruntea tuturor națiunilor, după cum Grecii stau din punctul de vedere al artei. 2) O vividă realizațiune a prezenței unui Dumnezeu personal. Această conștiință a făcut pe ebrei să exclame prin gura psalmistului „Domnul este păzitorul meu, de cine mă voiu teme. În valea plângerii și a morții, nu mă voiu teme de nici un rău. căci tu ești cu mine” Și multe alte locuri din psalmi.

Nu este scopul vorbirii de față și nici locul pentru a arăta acum scăderile sau golurile iudaismului și cum au fost împlinite de creștinism, însă trebuie să vă atrag atențiunea că la Iudei, ca și la celelalte popoare, a venit un timp de scădere a conștiinței de Dumnezeu. Inspirațiunea încetează. Nimeni nu mai era destul de curat sau de credincios ca să devie profet al Dnului. Degenerarea religiei ebraice se arată cu multă claritate în felul cum tratează numele lui Iehova. Egiptenii susțineau că ființa supremă trebuie adorată în tăcere, și nu-i dădeau nici un atribut. Iudeii în cele din urmă au început să le urmeze exemplul. Numele lui Iehova este atotsfânt și nu trebuie pronunțat căci altfel se profanează. Din această practică s'a format apoi teoria că limba omenească este absolut incapabilă de a spune ceva despre cel Atotputernic, care este un Dumnezeu f. depărtat, iar viața omenească este aproape fără nici-o influență din par-

tea lui Dumnezeu. Astfel ajunge, către venirea Mântuitorului, Dumnezeu vechii comunități israelite, care era după psalmist „ajutorul și scăparea mea”, un Dumnezeu retras undeva la o distanță misterioasă, devenind astfel o abstracțiune logică, — ceva ca necunoscutul sau Incognoscibilul filosofiei lui Herbart Spencer.

Sf. Pavel în vorbirea din Areopag spune Atenienilor că ei adorând pe Dumnezeu necunoscut adoră pe acelaș Dumnezeu pe care-l adoră și creștinii, și că omul este făptura lui Dumnezeu.

Chiar poeții greci au învățat aceasta. Dramatiștii greci aveau o vie conștiință de influența divină asupra faptelor omenești. Scopul principal al lor, în special Eschyle, era ca să arate ordinea morală a lumii și să înfățișeze guvernarea lui Dzeu ca dreaptă și întotdeauna triumfătoare. Platon a prins chiar ideea imortalității. El se zice că fusese inițiat în misterele Egiptului și prezenta viața de după moarte ca adevărata existență. Mai mult Platon, însuș mărturisește că lumea are nevoie de o revelațiune mai deplină decât ori care din trecut. Dela asemenea ideii Grecii cad cu timpul și cu 100—150 ani înainte de venirea Mântuitorului poporul nu mai avea o religie. Sofiștii cu sofisme lor raționale subminaseră orice sentiment mai adânc în legătură cu mitologia veche, iar ideile filosofilor mai profunzi erau peste puterile de înțelegere ale poporului.

Romanii la început au fost un popor foarte religios. Fiecare casă-și avea un altar propriu pe care ardea continuu focul sacru; fiecare familie era o adunare de credincioși; fiecare tată (părinte) era un preot Ceremonii sacre se cuprindeau în fiecăre act al vieții romane private, sociale sau politice. Natural era o adorațiune mai mult a literii decât a spiritului. În toate actele lor religioase, rugăciunea avea un loc însemnat totuși, foarte rar, dacă nu niciodată, ea lua forma de cerere pentru binecuvântarea morală sau spirituală. Într-un timp Romanii apar ca stăpânitorii ai lumii și atunci ei încep a crede că această misiune le-a fost încredințată de Providență; însă, în cele din urmă, supraexcitați de succesele lor, întră pe panta declinului și a degenerării în caracter, încât, — cu excepțiunea câtorva filosofi, — ei corespund întru totul teribilei descrieri a sf. ap. Pavel.

Iată deci câteva puncte caracteristice ale religiunilor popoarelor istorice dinainte de era creștină. Ele ne apar toate a merge cu un calcul aproape matematic către un declin, către o degenerare și întunecare generală a unei conștiințe religioase mai superioare, până la „plinirea vremii”, când „Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălășluit întru noi și am văzut mărirea lui, — mărirea ca a unuia-născut din Tatăl, — plin de dar și de adevăr” (Ioan I 14).

Expresiunea „Cuvântul lui D-zeu” din Noul Testament corespunde expresiunii „Numele lui D-zeu”

din V. Testament. La Evrei ca și la toate popoarele primitive, numele avea o însemnare, semnificând calitățile sau caracteristica persoanei numită. Numele lui D-zeu, așa dar, implica în sine acele atribute divine cari erau revelate și cunoscute. Cu alte cuvinte, prin numele lui D-zeu un iudeu înțelegea pe D-zeu atât cât îl era cunoscut. Această concepțiune se vede din expresiuni ca acestea: „Cel ce cunosc numele Tău, ș'au pus nădejdea în tine“, sau „cât de mărit este numele tău în tot pământul“. Aceiași noțiune este cuprinsă și în termenul „Logos“ (Cuvântul), un termen folosit adesea de Philo și filosofii din Alexandria. După cum la cel vechi, un nume arăta (descoperea) calitățile persoanei numite, așa un cuvânt arată (descoperă) caracterul cugetării pentru care stă. Și întocmai după cum un cuvânt este descoperirea (revelațiunea) unei cugetări, tot așa Iisus Christos este descoperirea (revelațiunea) lui D-zeu. Cuvântul lui D-zeu este, deci D-zeu manifestat, arătat. Când se zice: „Cuvântul trup s'a făcut“ (sau în termeni V. T. Numele trup s'a făcut) însemnarea este că toate revelațiunile anterioare au fost acum întregite și într'un anumit grad mult întrecute, printr'o manifestare a divinității într'o viață umană.

„D-zeul cel viu, care a făcut cerul și pământul... și care în veacurile trecute, a îngăduit ca toate neamurile să-și meargă căile lor... nu s'a lăsat pe sine fără mărturie“ (Fapt. 14 15—17) „ci în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri, prin prooroci, iar către sfârșitul acestor vremuri, ne-a grăit nouă prin Fiul Său“ (Evrei 1. 1).

Astfel omenirea toată printr'o cale sau alta a luat cunoștință de D-zeu, însă omul la început a fost atât de decăzut din punct de vedere religios, încât cu drept cuvânt spune Irineu: „un copil nu poate să primească hrana pe care o primește un adult. Așa omul la început nu era în stare să primească adevărul în plinătatea lui, fiindcă el era încă copil“.

Planul lui D-zeu în a se revela pe Sine în mod progresiv pe pământ formează, legătură internă a firului istoriei. Nu este ocupațiune mai nobilă, mai demnă pentru om decât a cerceta acest plan Dumnezeuesc și a cunoaște încercările și svârcolirile neamului omenesc în a se apropia de D-zeu. Acesta este rostul istoriei religiunilor. Ea ne va lumina mai mult asupra măreției Creștinismului, prin aceea că ne va arăta desăvârșirea revelațiunii Dumnezeuști în creștinism și ne va proba încă odată că tot ce coprinde sf. Scriptură este adevărat, iar nouă ne revine marea datorie a o păstra și răspândi.

Prof. *Vintilă Popescu.*

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

Al II-lea Congres al misi- narilor ortodocși din Tară.

(Desfășurarea programului după notele ce s'au putut lua.)

În zilele de 6—8 Oct. a. c. s'a ținut al II-lea congres al preoților misionari ortodocși din întreagă țara, în Chișinău, capitala Basarabiei.

Congresul a fost onorat cu prezența I. P. Sf. Sale Gurie, Mitropolitul Basarabiei, a P. Sf. Sale Dr Grigorie Gh. Comșa, episcopul Aradului a P. Sf. Sale Iustinian, episcopul Cetății Albe și a P. Sf. Sale Dionise, vicarul Mitropoliei Basarabiei.

Duminecă, la orele 9 a. m., I. P. Sf. Sa Mitropolitul Gurie înconjurat de 12 preoți congresiști, din diferite părți ale țării și de 4 diaconi, a oficiat Sf. Liturghie, în biserica catedrală. În decursul sf. Liturghii I. P. Sf. Sa a hirotonit un presbiter și un diacon. Cu acest prilej I. P. Sf. Sa a făcut o alocuție, arătând chemarea dumnezească a preotului și munca grea ce-l așteaptă în viață. La sfârșitul sf. Liturghii s-a oficiat chemarea Duhului Sf. pentru congresiști. Cu aceasta ocazie I. P. Sf. Sa a spus între aletele: Noi basarabienii avem mare bucurie când preoții misionari, din apropiere și din mari depărtări, vin la Chișinău pentru a-și strânge rândurile în scopul întăririi credinței ortodoxe. Azi avem în orașul nostru pe volnicii luptători pentru apărarea așezământului nostru secular. Cei cari din mari depărtări ați alergat aici, cu intențiunea curată de a lucra pentru cauza lui Iisus Christos, să nu uitați nici odată, că cel ce aleargă mult mare se va chema în împărăția lui Dumnezeu.

Preoții misionari sunt primii luptători pentru binele obștesc, și acesta este motivul pentru care este atât de însemnată strângerea rândurilor lor. Misionarii lucrând pentru întărirea credinței ortodoxe, fac mari servicii nu numai Bisericii, ci și Statului nostru. Bucurându-ne de sosirea P. C. Voastre, Vă zic bine-ați venit, iar vouă drept măritoriilor creștini, cari ați venit aici, vă leg de inimă ca să lucrați alături de noi pentru cauza misionară.

Terminându-se serviciile divine, congresiștii, în frunte cu înalții ierarhi, au trecut în casa preoților din apropierea reședinței mitropolitane, unde a avut loc deschiderea solemnă a congresului de către I. P. Sf. Mitrop. Gurie. În cuvântarea de deschidere I. P. Sf. Sa a accentuat întru altele: Sf. Sinod purtând grije ca credința strămoșească să nu sufere nici o știrbire și ca nici un credincios să nu se piardă a blagoslovit ca în țara românească să se înființeze instituția preoților misionari, cari pe lângă răspândirea evangheliei să se ocupe, în special, cu combaterea rătăcirilor seculare. În anul trecut, congresul misionarilor s'a ținut la

Arad sub presidenția P. Sf. Sale Păr. Dr. Grigorie Gh. Comșa, episcopul Aradului, pe care Sf. Sinod l-a numit de conducător al acestei mișcări. La Arad s'a hotărât, ca în anul acesta congresul să se țină la Chișinău. În felul acesta avem fericirea să ne vedem iarăși și să ne ascuțim din nou sabia duhovnicească împotriva duhurilor necurate cari primejdiesc viața noastră bisericească.

Biurul s'a format din: Dr. I. Puiu insp. misionar din mitropolia Bucovinei, V. Oană, protopop al Hunedoarei, Chirică, misionarul Mitropoliei Moldovei, Scvoznicov, misionarul Mitropoliei Basarabiei, și St. Iliescu misionarul Ungro-Vlahiei.

Preia cuvântul P. Sf. Păr. Dr. Grigorie Gh. Comșa episcopul Aradului spunând în rezumat: Cele mai emoționante sentimente mă stăpânesc în aceste clipe sublime. Am ținut să iau parte la acest congres din două motive. Întâiu, pentru că dragostea față de ortodoxie și râvna pentru apărarea staulului lui Isus Christos de furia lupilor răpitori, mi-o impune, al doilea pentru a-mi exprima sentimentele mele de recunoștință și a-i mulțumi I. P. Sf. Mitropolit Gurie care a binevoit a onora cu prezeța Sa în toamna anului trecut I-ul congres al părinților misionari ținut la Arad. Apoi pentru a arăta adâncă mea grațitudine prealubiților preoți misionari cari s'au ostenit, venind din mari depărtări, pentru a-mi ajuta în munca începută. S'a simțit necesitatea ca să ne strângem rândurile pentru întărirea religiozității și a moralității poporului românesc. Acei frați preoți, cari au dat ascultare glasului meu de chemare, au dat dovadă că înțeleg adevărul adânc cuprins în cuvintele: frate de frate ajutat, este ca o cetate binecuvântată. Acum, mai mult ca oricând trebuie să ne ajutăm unii pe alții în chipul cel mai desinteresat, deoarece viața de azi este stăpânită de sentimentalism și de senzațional, fapt care pe mulți îi face să-și uite datorile de bunii creștini. În aceste împrejurări preotul misionar are de îndeplinit un rol foarte însemnat. De aceea, cu Dumnezeu înainte!

D-l Gen. Scărisoreanu comandantul corpului al III-lea de armata: Aduc salutul bravei noastre armate care a fost și este straja neadormită la hotarele patrie noastre iubite, și care trebuie să fie și apărătoarea credinței noastre sfinte și strămoșești. Din programul congresului rezultă că scopul ce-l urmăriți P. C. Voastre este organizarea serviciului misionar, contra feluritelor asalturi ce se dau asupra Bisericii și a Statului nostru, din toate părțile, dar îndeosebi din partea sectarilor. M'am convins și eu că propaganda sectarilor a început în anii de după războiu să prindă bineșor în masele mari ale poporului nostru. Prin urmare pentru înlăturarea acestui pericol este necesar, în chip imperios, să se pună în acțiune toți preoții din țară în frunte cu înalții ierarhi. Cu cea mai adâncă sinceritate rog pe I. P. Sf. Sa Păr. Mitropolit să-mi împăr-

tășească binecuvântare pentru apărarea idealurilor noastre scumpe și sfinte.

Di Negrescu primarul orașului: Salut membrii congresului misionar ort. sosit în Capitala Basarabiei. Am ascultat cu multă însuflețire predica I. P. Sf. Mitropolit Gurie despre opera pentru care muncesc din răspuțeri preoții misionari din România Mare. Cu toții avem datoria să apărăm ortodoxismul care a fost și este scutul vieții noastre naționale.

Di Păcescu, delegatul Ministerului Cultelor: În Calitate de deleg. al Ministerului Cultelor aduc salut și urare de bine pentru al II. Congres al preoților misionari. Biserica ort. este vrednică de iubirea întregii societăți. Ortodoxismul este Credința majorității cetățenilor din țară, în consecință pe el se razimă statul nostru național. Prisosul de iubire pentru ortodoxism își vorește și din alte motive mai îndepărtate. Biserica ort. are față de libertatea omului un respect deosebit. Ea nu a oprimat și nici nu a cunoscut imperialismul. Doresc ca preoții misionari întruniți la acest congres să găsească cele mai potrivite mijloace și căi pentru izbânda ortodoxismului.

P. C. Păr. Dr. Crăciunescu, deleg. Consiliului central bis.: De câteori ne întâlnim avem o deosebit de mare bucurie și suntem conștii de datorințele ce le avem. Ne-am adunat să ne sfătuim cum să facem o lucrare armonică. Dorim să învățăm dela cei cu experiență mai multă, cum trebuie să lucrăm cu toții în fața primejdiei ce ne amenință. Din diferite rapoarte sosite la noi am avut ocazie să constatăm că toți preoții fac misionarism în parohiile unde păstoresc.

P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului, inimosul luptător pentru ortodoxie, ne-o dat ocaziune să ne întrunim în Chișinăul Basarabiei, unde păstorește bunul și harnicul I. P. Sf. Mitropolit Gurie. Ne place să credem, că Basarabia păstrătoarea ortodoxiei va rămânea și pe mai departe sora cea probată, care va da îndrumare și celorlalte surori. Principiile evanghelice puse la temelie organizațiilor sociale sunt cele mai desăvârșite și ireturnabile. Adevăratul creștin este setos după cuvântul evangheliei. Dacă ai pe Christos în sufletul tău îl poți da și altora. Preoții misionari având pe Isus Christos în sufletul lor, oricând ar fi chemați la luptă, vor duce steagul lui Isus Christos la biruință. Salut congresul misionarilor ortodoxi din România.

P. C. St. Ilescu misionarul Ungro-Vlahiei, Sanct. Sa Patriarhul regent trimite prin smerenia mea patriarhicești binecuvântări celui de al II-lea cong. al misionarilor ortodoxi. Pe mitra Prea Fericitului Patriarh scriesc multe pietri scumpe, aceasta coroană însă va fi și mai strălucită, când toți vom depune munca noastră pentru ca să fie o singură turmă un singur păstor.

Di Mateeviciu, deleg. Insp. școlar: Am mare bucurie, că sunt imputernicit să salut acest congres în numele Inspectoratului școlar Chișinău, care își face

lucrul său între Prut și Nistru. Azi Biserica are nevoie să-și strângă rândurile ca să lupte contra celor ce sapă sub temeliiile ei. Dușmanii ei sunt mulți și sunt aduși de diferite curente. În asemenea situație, misionarismul Bisericii noastre trebuie să fie cât se poate de bine organizat.

Di Zaharescu reprezentantul „Astra” basarabene: Societatea „Astrel” privește sf. Evanghelie, ca drept constituție vecinică. Aceasta constituție, prin fiecare articol al ei ne luminează mai mult ca oricare alta învățătură. De aceea am ținut să salut congresul preoților misionari, cari luptă pentru triumful evangheliei lui Isus Christos.

Di Popescu Tudor: În calitate de deleg. al societ. ort. a femeilor rom. mulțumesc cu recunoștință că v'ați adus aminte și de președ. Alexandra Cantacuzino, care ar fi dorit mult ca să vină aici, dar nu a putut, fiind suferindă, în urma unei călătorii prin străinătate.

Când o primejdie generală amenință Biserica noastră, cu toții avem datoria să-i sărim în ajutor. Toți dorim ca să fim puși în posibilitatea de a lupta pentru Biserica strămoșească. Noi simțim, că Biserica ort. este cea care reprezintă adevărul cel vecinic. De zece ani încoace mereu înregistrăm izbânzi de ale sec-tarilor. Iată motivul pentru care trebuie să ne strângem rândurile, atât clerul cât și poporul laic. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât și P. Sf. Episcop Dr. Grigorie Comșa, președintele misionarilor, spune într'un articol, că lupta noastră de aceea nu are rezultatele dorite, fiindcă muncim fără sistem. Nu există pentru cel atacat greșeală mai mare decât aceea de a nu păși față'n față cu dușmanul. Societ. Ort. a femeilor rom este, în această luptă, alături de preoții misionari.

I. P. Cuv. Archim. I. Scriban: Dacă este vre-un așezământ în Chișinău care se bucură azi, acela este, în linia primă, Facult. de teologie, care vedea în acest congres un spor de puteri și făgăduințe. Aduc salut și urări de bine acestui congres și în calitate de redactor al revistei „Biserica ort. română.”

Preot Cucuijna: Salut congresul misionarilor în numele congresului naț. bis. Pentru ca unitatea ortodoxiei să nu suferă avem nevoie de scriitori și misionari. E nevoie și de o atmosferă de rezistență creată de înșiși drept măritorii creștini. Se cere o colaborare de sus în jos și de jos în sus, constatare făcută și de Dl General Scărișoreanu.

S'au citit telegramele sosite dela:

1. P. Halipa, Ministrul Basarabiei.
 2. P. Sf. Vartolomeiu, episcopul Râmnicului n. Severin.
 3. P. Sf. Vasilie de Rășinari.
 4. Facultatea de teol. din Cernăuți.
 5. Preot Popescu, misionar Român.
- Masa s-a servit la reședința mitropolitană.

(Continuarea urmează)

Icoane din trecutul cultural al Aradului.

Dascălul Moisa Bota.

(1789—1873)

(Continuare)

Sârbii și sârboteii nu s'au mulțumit numai cu aceasta, ci au uneltit în sus și în jos, până ce bietul dascăl fu isgonit de pe teritoriul Bănatului. El s'a refugiat apoi la Sibiu, unde episcopul Vasile Moga l-a ocrotit după posibilitate și unde, în curs de doi ani, a editat două *Călindare*⁸⁾ cu cirile „foarte prețioase pe timpul acela”.

4. A mai tipărit un *Călindar românesc* la 1861; cu litere însă, și nu în Sibiu ci în Viena.

5. La Sibiu în 1858, tipărește: „*Modul de educațiune sau creșterea vechilor Egipteni, Persiani, Greci și Romani*”.

6. La Buda, în 1823, a imprimat „*Versuri*” în text cirilic și latin.

7. Tot acolo, în 1829, tipărește „*Versuri îndemnătoare, cătră deprinderea tinerimei românești întru învățături, ca un dar de gratulație pe aurit an nou MDCCCXXIX*”.

Versurile aceste foarte rele, zice dl. Iorga, sunt precedate de conziderații contra „cârtitorului din Haale”. Adecă în 1823 un Tököly-Tuculie, sârboteu din Arad, în urma lui Bartolomei Kopitar slavist mare și cenzor de cărți în Viena, atacă anonim operele lui Petru Maior, mort în 1821. Apărarea i-a luat-o Damaschin Toma Bojincă, bănățean din Gârliște, student iurist în Budapesta.⁹⁾ Aceasta e scrisoarea ce precede versurilor din vorbă.

8. În 1847, tot în tiparnița universității din Buda, tipărește *Provocare* la prenumerarea operelor sale.

9. În 1829, în Arad, cu ocaziunea întornării episcopului Nestor Ioanoviciu, a tipărit *Versurile de instalare*, de cari pomenirăm mai sus. Sunt tipărite cu litere latine și ar avea titula următoare:

„*Dedicație la instalația* mult strălucitului domn Nestor Ioanoviciu, întâiul ca Român cu mila lui Dzeu ritului bisericeii gr. n. u. dreptcredincios episcop, de Maiestatea Sa înălțatul împărat și craiu Franc. I pe diecesa Aradului vechiu, Oradiei mari, Ienopolei și Hălmagiului anomit închinată”.

⁸⁾ Așa ne spune N. Gr. Pop l. c.

⁹⁾ Enciclopedia. o. c. I. 524. Ov. *Densușianu: Literatura rom. modernă* I. Bucur 1920 pg. 67. — *Iorga: Ist. lit. sec. 18 o. c. 265. și 471. vol. II.* — Dr. Atan. *Marienescu* *Viața și operele lui Petru Maior* Buc. 1883 pg. 42 43 și 44, discurs de recepție la Academie. — George *Pascu: Ist. lit. rom. sec. XVIII Iași 1927* pg. 230—232.

10) La Arad în 1858, în almanahul „Mugurii”, tipărește câteva poezii.

Studentii români dela liceul arădan, în anul 1854, își făcuseră o societate de lectură „Insoțire literară”. Sub titlul modest de „Mugurii”, ei scot un volumaș de poezii și proză. La anul 1858, în acest almanah „Mugurii”, Moisă Bota, sub numirea de „Buchetul de sentimente naționale”, publică câteva din poeziile sale. Toate foarte slabe.

Nu am dat de Mugurii din vorbă. Posed însă un „Buchet de sentimente naționale” de pe anul 1860, Arad. Aici nu se cuprinde nimic din creațiunile lui Moisă Bota. Toate cele 35 pagini ale broșuricei sunt scrisul avocatului Emeric Basiliu Stănescu. E greu a spune, cari poezii sunt mai rele ale lui Bota ori ale lui Stănescu?

11) După enciclopedia de Sibiu, Bota a mai imprimat și „Gratul Român”, în două volume.

Nu știu, de nu cumva e ceva greșit în afirmația aceasta. Eu posed o carte alui Moisă Bota „Gratul Român”; nu se indică însă pe vignetă, că ar fi volumul I ori II.

Cărțulia din vorbă are 157 pg. Exemplarul legat, pe care îl am, îi lipsesc pg. 149—157 adică până la sfârșit. Mai lipsesc apoi și pg. 139—142. Altcum e bunișor și bine păstrat.

E scrisă cu cirilice, *chirilice* cum se mai numesc,¹⁰⁾ are format 8 mic.

E un manual de școală elementară, cu scop de a însuși cu ușurință și la repezeală limba statului, adică cea maghiară.

Trebue adică să ne reamintim, că nici odată în tot trecutul lung al Ungariei integrale de pe vremi, nu a fost o perioadă așa sălnică, ca cea dintre anii 1830—1845, când în toată viața publică a statului să se impună așa de impetuos limba statului! Chiar și corespondența administrativă și matricolele bisericilor noastre trebuiau — sub greumântul perderii oficiului — purtate în ungurește.¹¹⁾

10) Alexandru Philippide Introd. în ist. limb. și literat. rom. Iași 1888 pg. 43. — Se mai numesc *glagolitice*, *clementine*, *grecoslave*, *buchii*, cărlige. Gh. Ghibănescu Grafia Cirilică la Români, Bârlad 1889 pg. 15—28. Mai sunt și alte numiri, vr'o opt, ale acestui alfabet.

11) Dăm un specimen de chin românesc hazliu și de barbarism al limbei, ce grăiași și scriau preoții nostri. Actul se află în arhiva județului Lugoj: „A konspekturile a megkaptuk, a még Gruics protcpreszbiter a haszias, a mely a tizenegyedikén irta magát alá és így komiszáriusi ajánlom szivesen. Triponezsko Dávid Tisztelendő Dubesty”.

(Va urma).

Un articol de fond al ziarului „Universul”

— Cuibarele revoluționare ale sectanților —

Sub titlul acesta, ziarul „Universul” în numărul său dela 15 Oct. a. c. scrie următoarele:

Libertatea cultelor, care este garantată de constituție, nu poate să fie întinsă și asupra acelor organizațiuni de secte, care, atât prin doctrina lor, cât și prin practicile lor religioase, tind la zdruncinarea așezământului statului unitar național și la știrbirea prestigiului bisericeii noastre de stat.

Numeroase sunt sectele tolerate în România, care nu admit îndeplinirea serviciului militar, sub pretext că întrebuițarea armelor de foc ar contrazice doctrina lor religioasă.

Intr'o broșură apărută zilele acestea, dr. Grigorie Comșa, episcopul Aradului, tratează chestia primejdiei sectelor religioase pentru statele naționale și propune mijloacele de apărare ce se impun să fie luate, din vreme. Iată ce spune înaltul prelat:

„Scrierile noastre de până acum, în materie sectară, sunt o dovadă că niciodată nu am cerut ca sectele să fie persecutate. Dar, avem dreptul să cerem ca statul să oprească adunările clandestine ale sectelor oprite categoric, fiind doctrina lor în flagrantă contradicție cu ordinea existentă și legile de organizare ale statului.

„Nu merge ca la noi, în țară, cu serviciu militar obligator, să se tolereze secta nazarenilor, cari în adunări învață să nu se prindă arma, nici chiar când inamicul ar fi asupra noastră. Este incompatibil cu simțul de bună educațiune cetățenească și cu egala îndreptățire ca nazareanul să facă serviciu ușor în cazarmă, iar ceilalți fii ai neamului să păzească Nistrul și astfel să păzească și avutul nazarenilor și mileniștilor, cari sapă la temeliiile statului”.

Se pomenește apoi de practicile nocturne ale „Penticostalștilor”, cari cad în extaz și, în adunările lor, ponegrec și atacă ordinea și organizația actuală a statului român; de acțiunea primejdioasă a inochentiștilor, din Basarabia, cari propagă promiscuitatea sexelor, ca în Rusia sovietică; de asociațiile adventiste, care primesc broșuri de propagandă din Riga (sovietice), spre a le împrăștia la sate; de secța mileniștilor, sau „studentilor biblici”, subvenționată de organizațiile comuniste internaționale și care îndeamnă poporul la revoltă împotriva „stălpilor societății de azi” în numele intereselor muncitorimei de pretutindeni ș. a.

Dacă, în citata lucrare, a vrednicului și luminatului episcop de Arad, dr. G. Comșa, se propune o serie de măsuri pentru combaterea sectelor, — între care contra-propaganda prin comitete culturale, moralizatoare și religioase, în toate centrele, de către preoții creștini ortodoksi, guvernul este dator, să desființeze toate cuibarele revoluționare și anarhice din țară, de oarece sub masca unor așa zise doctrine religioase, ele urmăresc distrugerea organizației noastre de stat prin triumful comunismului.

O nouă metodă de combatere a sectarilor.

Sfânta Episcopie a Dunării de jos scoate o Bibliotecă Eparhială cuprinzând cărți foarte folositoare. Numărul 6 al acelei Bibliotecii poartă titlul: „*Din viața adventiștilor*“. Broșura e scrisă de misionarul acelei eparhii, părintele Petre Savin. Prea Cucernicia sa în 8 schițe admirabile descrie cu măiestrie diferite scene din viața poacășilor. Fără aparat teologic dar cu utilizarea momentelor psihologice ale vieții — autorul știe să facă pe cititor a se feri de apucăturile sectare. Citită la țărani, când sunt adunați, — broșura va avea efect. Se vinde cu 20 lei exemplarul.

Manualele de Religie pentru liceu, aprobate și cele respinse de Sfântul Sinod.

(Pe urma ordinelor Sfântului Sinod cu Nr. 826 din 26 Sept. și Nr. 925 din 10 Oct. 1929).

A) Aprobate.

1. Pr. Ec. I. Ionescu și Pr. N. I. Vasilescu Ist. Sf. a V. și N. T. cl I
2. Dr. N. C. Dimancea și Pr. F. Ceaușeanu " " " I
3. Pr. Constantinescu Lucaciu și Gh. Crețu " " " I
4. Pr. Toma Chiricuță " " " I
5. Pr. P. Partenie și Pr. I. Popescu " " " I
6. Pr. Har. Popescu și Pr. Ec. Vasilescu Parab. și inv. Is. Hs. II
7. Pr. Ec. Mihail Bejenaru " " " II
8. Dr. N. Ch. Diamancea-Pr. F. Ceaușeanu " " " II
9. Pr. Toma Chiricuță " " " II
10. Pr. P. Partenie și Pr. I. Popescu " " " II
11. Dr. Ch. Dimancea și Pr. F. Ceaușeanu Ist. bis. universale III.
12. Pr. C. Dron " " " III.
13. Episcop Ilarie Teodorescu " " " III.
14. Dr. Ioan Lupaș " Ist. bis. române IV.
15. Dr. N. Ch. Dimancea-Pr. F. Ceaușianu Dogmele bis. ort. V.
16. Prof. Șerban Ionescu " Morala creștină VI.
17. Pr. Econ. Mihail Bejenaru " Apostologica VII.
18. Pr. Toma Chiricuță " " VII.

Aprobate ulterior pentru Bucovina.

19. Protopresviter Petre Popescu Istoria Bis. rom. cl. IV.
20. " " " Dogmele Bis. creștine " V.
21. " " " Apologetica " VII.
22. " " " Manualele de religie pentru curs primar " I-VII.

B) Respinse.

1. Pr. Constantin Costache—București Istoria Sf. a V. și N. T. I.
2. Prof. Dumitru Stănescu " " " I.
3. Pr. Const. Lucaciu-Gh. Crețu " Parab. și învăț. Is. Hs. II.
4. " " " " Istoria bis. universale III.
5. Dr. Dumitru Stănescu " " " " III.

pentru conf.

(ss) Indescifrabil

Ținutul Hălmagiului.

Perfectuarea organizării inv. în epoca de înflorire a jud. Zărand: 1862—1876.

De Tr. Mager, prof.

Anul școlar 1870—1871.

Școală independentă în Aciuța.

În anul acesta nu se pomenește nici de școala de fete și nici de postul al doilea dela școala normală, neîndeplinindu-se, în urma renunțării la catedre a perechii de dascăli, Ioan și Iudita Popescu.

Numărul școalelor se înmulțește prin descentralizare, și avem tot mai multe șc. independente față de șc. centralizate. Așa, se deschide o școală independentă în Aciuța, de unde la 1863/4 se mutase șc. centrală în Pleșcuța:

Avem, deci, următoarea situație:

1. Hălmagiu etc. Ioan Costina
2. " " " " " Nicolae Joldea
3. Hălماغel, Sârbi, Târnovița Nicolae Costina
4. Lunșoara, Voșdoci Nicolae Popoviciu
5. Ocni, Ocșor Vasile Lucactu
6. Bodești, Mermesti Nicolae Lucactu
7. Bănești, Cristești Nicolae Sterban
8. Brusturi Iosif Mizeșiu
9. Lazuri, Groși Gheorghe Leuca
10. Măgulicea Petru Sirca
11. Ciuciu Alex. Popescu
12. Vidra Nicolae Popoviciu
13. Aciuța, Poiana Simeon Tonția
14. Pleșcuța, Guravăii Nicolae Jiva
15. Aciuța Toma Fărcașiu
16. Dumbrava, Rostoci, Budești Nicolae Sabo
17. Tălagiu Teodor Muntean

Anul școlar 1871—1872.

Sinodul eparhial în ședințele sale din anul 1871 s'a ocupat cu multă pasiune de chestiunea școlară iar în ședințele sinodale din anul viitor, 1872, referențul N. Zigre constată cu bucurie că consistoarele în subordine (Aradul și Oradea) au satisfăcut concluzelor sinodale.

Multă trudă a depus pentru organizarea învățământului din dieceză, referentul senatului școlar, asesorul George Crăciunescu. Într'un voluminos raport, datat în Arad la 22 April 1872, acesta prezintă sinodului ținut la începutul lunii Maiu situația învățământului din dieceza Aradului, tratând diferite probleme ale instrucțiunii populare.¹⁾

Protopresbiteratul Hălmașului se împarte în trei inspectorate școlare (Hălmașiu, Vidra, Rîșculița). De inspector cercual al Hălmașului fu numit fostul învățământului din dieceza Aradului, tratând diferite probleme ale instrucțiunii populare.¹⁾

Situația anului acestuia e următoarea :

Inspectoratul Hălmașului	1. Hălmașiu și cele 7 comune	Ioan Costina	
	2. „	afiliate	Nicolae Robu
	3. „	șc. de fete	Iulia Mihalloviciu
	4. Hălmașel, Sârbi, Târnovița	Nicolae Costina	
	5. Lunșoara, Voșdoci	Nicolae Popescu	
	6. Oclu, Oclșor	Vasile Lucaciu	
	7. „	Nicolae Joldea	
	8. Bodești, Mermesti	Nicolae Lucaciu	
	9. Bănești, Cristești	Nicolae Șterban	
	10. Brusturi	Iosif Mițeașiu	
Inspectoratul Vidrei.	11. Lazuri, Groși	Georgiu Leuca	
	12. Măgulicea	Blasiu Codreanu	
	13. Ciuciu	Toma Nicoara	
	14. Vidră	Iosif Iova	
	15. Aciua, Polana	Alex. Popescu	
	16. Pleșcuța, Guravăii	Nicolae Fețru	
	17. Aciușa	Toma Fărcașiu	
	18. Dumbrava, Rostoci, Budești	Nicolae Sabo	
	19. Tălagiu	Georgiu Bocu	

INFORMAȚIUNI

† Patriarhul Ecumenic. Sanctitatea Sa Patriarhul Vasile al III-lea dela Constantinopole, a încetat din viață la 30 Sept. a. c.

Decedatul Patriarh a fost o persoană înzestrată cu o cultură foarte vastă. Făcuse în tinerețe studii întinse pe la universitățile din Apus.

Defunctul Patriarh s'a născut la Scutari în anul 1848. Pe tronul ecumenic s'a urcat în anul 1923. De atunci până la decedare a dat dovadă de mult simț religios și diplomatic.

Dumnezeu să-l odihnească.

Intre patriarhul României și noul patriarh Ecumenic. Noul patriarh ecumenic din Constantinopol a trimis următoarea telegramă:

Înalt Prea Sfințitului Patriarh Miron Regent, București.

Cu nepătrunsa bună voință a lui Dumnezeu fiind ales astăzi canoniceste, am luat conducerea Prea Sfințitului Tron Ecumenic. De pe acest tron Vă trimitem prima sărutare frățească.

¹⁾ „Reportulu Senatului școlariu alu Cons. roman gr. ort. din Aradu despre starea școalelor și a inv. popularu etc.” Arh. eparh. Arad, No. 94—103, anul 1872.

Domnul, cu rugăcuniile și dragostea Voastră, să ne învrednicească să împlinim cu vrednicie sfințele noastre îndatoriri.

(ss) **PATRIARH FOTIE.**

Răspunsul I. P. S. Patriarh și Regent Dr. Miron Cristea.

S. S. Patriarh Photie al Constantinopolului, Stambul.

Cu vie bucurie și cu frățească dragoste salut alegerea Sanctității Voastre la tronul ecumenic, dorindu-vă sănătate și ajutorul lui Dumnezeu întru împlinirea grelei misiuni.

(ss) **MIRON PATRIARH.**

Lbgodnă. Domnul Ionică Frișcan, ales preot în Toracul-Mic (Jugoslavia) a logodit în ziua de 7 Octomvrie a. c. pe d-șoara Mărioara Bălan din Uzdin (Jugoslavia). Felicitările noastre.

Lordul englez Rothermere (cărui sâtenii noștri îi zic: Roademere), care ținea până acum cu ungurii în ce privește stricarea și prefacerea înțelegerilor de pace. Se știe că Ungaria, după războiul cel mare, a pierdut acele părți de țară în care locuiau alte neamuri decât unguri. Lordul acesta s'a apucat să ție cu ungurii, dar acum a văzut câtă nedreptate voiesc ungurii să facă României, Jugoslaviei și Cehoslovaciei, încât i-a lepădat, ba i-a și sfătuit să nu umble cu minciuni, că nu să mai prind.

Ungurii sunt tare supărați pe Lord, cărui acum câțiva ani i-au ridicat și o statuie.

Săptămâna bolșevică. Frigurile distrugerii generale și a complectei înoini universale nu dau odihnă creierului înfierbântat al tovarășilor din Rusia. Mai nou au născocit un plan genial de-a-și fericii țara, sporind producția, cu mai puțină trudă de cât până acum și când, în aceeaș vreme, și o mică lovitură vechilor așezări, firești și religioase, ale calendarului. E vorba, anume, de introducerea săptămânei de 5 zile de lucru neîntrerupt. Fiecare muncitor este în lucru 5 zile, în fiecare zi fiind ocupați 5 din 6 părți a muncitorilor, iar 1 a 6-a din ei având odihnă. În felul acesta, evident, se șterg Duminecile și sărbătorile religioase. Creștinătatea, firește, nu are decât un zimbet de compătimire pentru aceste sbenguieli dîsgustătoare. Au mai încercat și alții, destul de aproape iresistibili sfărmațori și creatori de lumi al revoluțiunii franceze, asemenea nerozilor. Sfârșitul se știe. Stalin cu al lui, nu vor avea soartă mai bună. Se dovedește de pe acum. În armata roșie s'a introdus noua rânduială fericitoare. În curând camaradul Rossior, mâna dreaptă a lui Stalin, a început a se tângui în ziarul „Izvestia” de seria nesfârșită și sistematică a incendiilor, cari distrug pe rând uzinele, întreprinderile de transport, exploatațile colective ale sovietelor, paralizând toată zdroaba lor de îmbunătățire economică și abea suntem la început!

Contra revoluția din Rusia Sovietică. Ziarele sovietice anunță că la Moscova s'a ținut un congres feminin la care congres s'a votat următoarea hotărâre:

„Noi femeile din Rusia Sovietică, la adunarea noastră extraordinară ținută la Moscova în sesiunea Septembrie 1929, cerem guvernului sovietic ca de astăzi înainte se dea voe să întărim căsătoriile noastre cu bărbății în sf. biserici, după cum era și obiceiul părinților noștri până la 1917.

Vremea de 12 ani de revoluție, pe multe dintre noi ne-a învățat minte. Nu mai vrem căsnicie cănească de-o zi sau de câteva ceasuri.”

Hotărârea e semnată de toate congresistele.

Această hătărâre a femellor însemnează că revoluția cea mai mare și mai grea pentru sovietici izbucnește de acolo de unde mai puțin a fost așteptată.

Concurse.

În baza ordinului Ven. Consiliu eparhial ort. rom. din Arad nr. 5509 | 1929, prin aceasta se publică din nou Concurs pentru îndeplinirea capelaniei temporale cu drept de succesiune la parohia de clasa I. Hălmăgel din protopopiatul Hălmașiului, cu termen de 30 zile dela prima apariție acestuia în organul of. „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. Jumătate din toate venitele parohiei și anume a, $\frac{1}{2}$ jumătate din Ștoalele legale din uz acum, în parohie, dela înmormântări botezuri și cununii. b, jumătate din dotația parohului Ioan Nicula. c, $\frac{1}{2}$ din birul parohial, care acum face 1 măsură de cucuruz în coceni, dar care după moartea ori pensionarea parohului actual se reduce la una jumătate de cucuruz în coceni. — d, Casă parohială nefiind, alesul va avea să se îngrijească pe spesele sale proprii de locuință. — Alesul va fi îndatorat să solvească toate dărrile publice după venitele sale adică jumătate din suma cu care se impozitează parohul.

Alesul va fi obligat să catehizeze elevii dela școala primară din loc.

Recurenții sunt poftiți ca petițiile lor de concurs să le înainteze ajustate conf. Regulamentului p. parohii și adresate Consiliului par. din Hălmăgel, pe calea oficiului p. parohial din Hălmași în termenul susindicat, să se prezinte sub durată concursului și cu învoirea protopopului tractului în sf. biserică din Hălmăgel spre a servi ori a predica, făcându-se astfel cunoscut poporului; cei din alta eparhie sunt avizați să prezinte act de învoială dela P. S. D. Episcop al eparhiei Aradului de a putea concura la aceasta parohie.

Parohia este de clasa I. însă în lipsa recurenților de clasă prima se admit și recurenții cu calificare de clasa II.

Din ședința Consiliului parohial ort. rom. din Hălmăgel dela 9 Sept. 1929.

Ioan Nicula m. p. *Ioan Popescu m. p.*
paroh preș. consiliului par. notar

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*
protopopul Hălmașiului. 1—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. . . . | 1929, pentru îndeplinirea parohiei întâia vacantă din Macea, care este de clasa primă, se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. una sesiune parohială în extindere de 32 jughere cadastrale cu drept de pășunat.

2. 1 și jumătate teren arabil ca bir parohial,

3. stolare legale,

4. întregirea dotației dela Stat.

5. locuință în natură cu grădină.

Preotul ales va trebui să catehizeze la școlile din loc. Va suporta toate impozitele după întreg venitul său preoțesc.

Parohia fiind de clasa primă, recurenții vor avea să prezinte dovezi despre pregătire recerută pentru parohii de clasa primă și despre 8 clase de liceu și bacalaureat.

Recurenții, cu prealabila știre a Protopopului tractual, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în sfânta Biserică din Macea, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie. Cererile însoțite de anexele necesare, adresate consiliului parohial din Macea, se vor înainta în termen concursual Oficiului Protopopesc din Arad.

Recurenții din altă dieceză vor alătura la cererea de concurs actul de învoire din partea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop diecezan.

Consiliul Parohial ort. rom. din Macea.

În înțelegere cu: *Traian Vățianu m. p.*
protopop

1—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 5013 | 1929, pentru îndeplinirea parohiei vacante din Sâmbăteni. se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare apărută în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt.

1. una sesiune parohială,

2. una grădină parohială,

3. bir parohial Lei 450.

4. stolare legale,

5. întregirea de salar dela Stat,

6. relut de cortel Lei 12000. anual, până la zidirea casei parohiale.

Alesul va catehiza la școlile din comună, și va suporta impozitele după beneficiu.

Doritorii de a reflecta la această parohie vor înainta Prea Onoratului Oficiu Protopopesc din Arad recursele lor ajustate cu documentele pentru parohiile de clasa primă și pe lângă încunoștințarea prealabilă a Protopresviterului tractual vor avea să se prezinte în sfânta biserică, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Cei din altă eparhie vor mai avea să dovedească, că au consimțământul Prea Sfințitului Episcop diecezan, din Arad.

Cosiliul parohial ort. rom. din Sâmbăteni

În înțelegere cu: *Traian Vățianu m. p.*

protopop. 2—3

No. 5363 | 929.

Prin aceasta se publică concurs pentru două burse a 10.000 Lei (zece mii) anual.

Pot reflecta tineri ortodocși români din eparhia Aradului, absolvenți de liceu clasic cu bacalaureat cari urmează, ca elevi ordinari, cursurile Facultății teologice din București sau Cernăuți.

Reflectanții vor înainta Consiliului eparhial ort. rom. din Arad în termen de 15 zile următoarele acte:

1. Extras din matricula botezaților.

2. Diplomă de bacalaureat.

3. Certificat de moralitate dela preot vizat de protopopul respectiv.

4. Certificat medical.

5. Certificat de paupertate.

6. Declarație făcută înaintea conducătorului oficiului parohial că după terminarea studiilor se vor pune în serviciul eparhiei; iar în caz contrar vor restitui Consiliului eparhial bursa în întregime.

Arad, din ședința Consiliului eparhial de la 19 Septembrie 1929. *Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.*

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**